

Forvaltningsloven

Saksforberedelse ved enkeltvedtak

Kommuneadvokat Ingvild B Bøhmer og advokat Anne D Jacobsen

Verdier og prinsipper i forvaltningsretten som kommer til anvendelse på saksbehandlingen i HU

Rettferdighet

Rettssikkerhet

Habilitet

Legalitet

Saklighet

Begrunnelse

Forsvarlighet

Forutberegnelighet

Veiledning

Kontradiksjon

Effektivitet

Likhet

Klagerett

Utredningsplikt

Tillit

Verdier og prinsipper i forvaltningsretten som kommer til anvendelse på saksbehandlingen i HU

Rettferdighet

Rettssikkerhet

Habilitet

Legalitet

Saklighet

Begrunnelse

Forsvarlighet

Forutberegnelighet

Veiledning

Kontradiksjon

Effektivitet

Likhet

Klagerett

Utredningsplikt

Tillit

Forvaltningsrettens janusansikt

Gir det offentlige grunnlag for å utøve myndighet

Setter samtidig grenser for det offentliges handlingsrom

Hvorfor har vi regler om saksbehandling i forvaltningsloven?

- Forvaltningsloven inneholder «oppskrift» for behandlingsmåten i forvaltningssaker
- Reglene skal bl.a. sikre rettssikkerhet og at befolkningen har tillit til de vedtak som treffes
- Forvaltningslovens anvendelsesområde:
  - Virksomhet som drives av forvaltningsorganer (alle statlige og kommunale organer, inkludert folkevalgte organer) når ikke annet er bestemt i lov eller forskrift

Mulige konsekvenser ved overtredelse av forvaltningsloven

- Vedtaket kan bli kjent ugyldig –
ny runde med saksbehandling
- Erstatningsansvar for kommunen
- Klage til sivilombudet og mulige
pålegg om å rette opp i
eventuelle feil derfra

FORVALTNINGSLOVEN (LOV OM BEHANDLINGSMÅTEN I FORVALTNINGSSAKER)

av 10. februar 1967

med endringer, sist ved lov
av 17. juni 2022 nr. 63
(i kraft 1. juli 2022)

samt
forvaltningslovforskriften

Nærmere om kontradiksjon

- Kontradiksjon er et grunnleggende forvaltningsrettslig prinsipp som skal sikre at parter kjenner sin situasjon og settes i stand til å ivareta sine interesser – bygger tillit
- Kan deles i tre:
  - 1) Retten til innsyn i sakens dokumenter
  - 2) Retten til å fremme sitt syn på saken og påvirke utfallet
  - 3) Rett til i imøtegå forvaltningens syn

Nærmere om kontradiksjon

- Saken blir bedre opplyst ved at parter får anledning til å fremlegge fakta og argumenter, samt imøtegå argumenter fra andre = bedre avgjørelser
- Parten selv skal få bestemme om det er behov for å kommentere saken/informasjonen
- Skal fremme likebehandling av parter
- Brudd på kontradiksjon vil være saksbehandlingsfeil, og leder ofte til ugyldighet
  - Slike feil anses som regel grove og vil lett kunne ha virket inn på avgjørelsen

Kontradiksjon og plikt til å forhåndsvarsle

- Forhåndsvarsel etter forvaltningsloven § 16 første ledd skal ivareta kontradiksjon
  - En *part* som ikke allerede ved søknad eller på annen måte har uttalt seg i saken, skal varsles.
    - Også mindreårige under 15 år som er representert ved verge
    - Det kan tenkes tilfeller at det er grunn til å varsle også andre enn partene. Konkret vurdering.
  - Varselet skal være skriftlig.
  - Varselet skal «gjøre greie for hva saken gjelder og ellers inneholde det som anses påkrevd for at parten på forsvarlig måte kan ivareta sitt tarv.»
  - Ofte tilstrekkelig at parten får kopi av saksdokumentene, men må vurderes konkret.
  - Varselet skal gi parten en frist til å uttale seg.

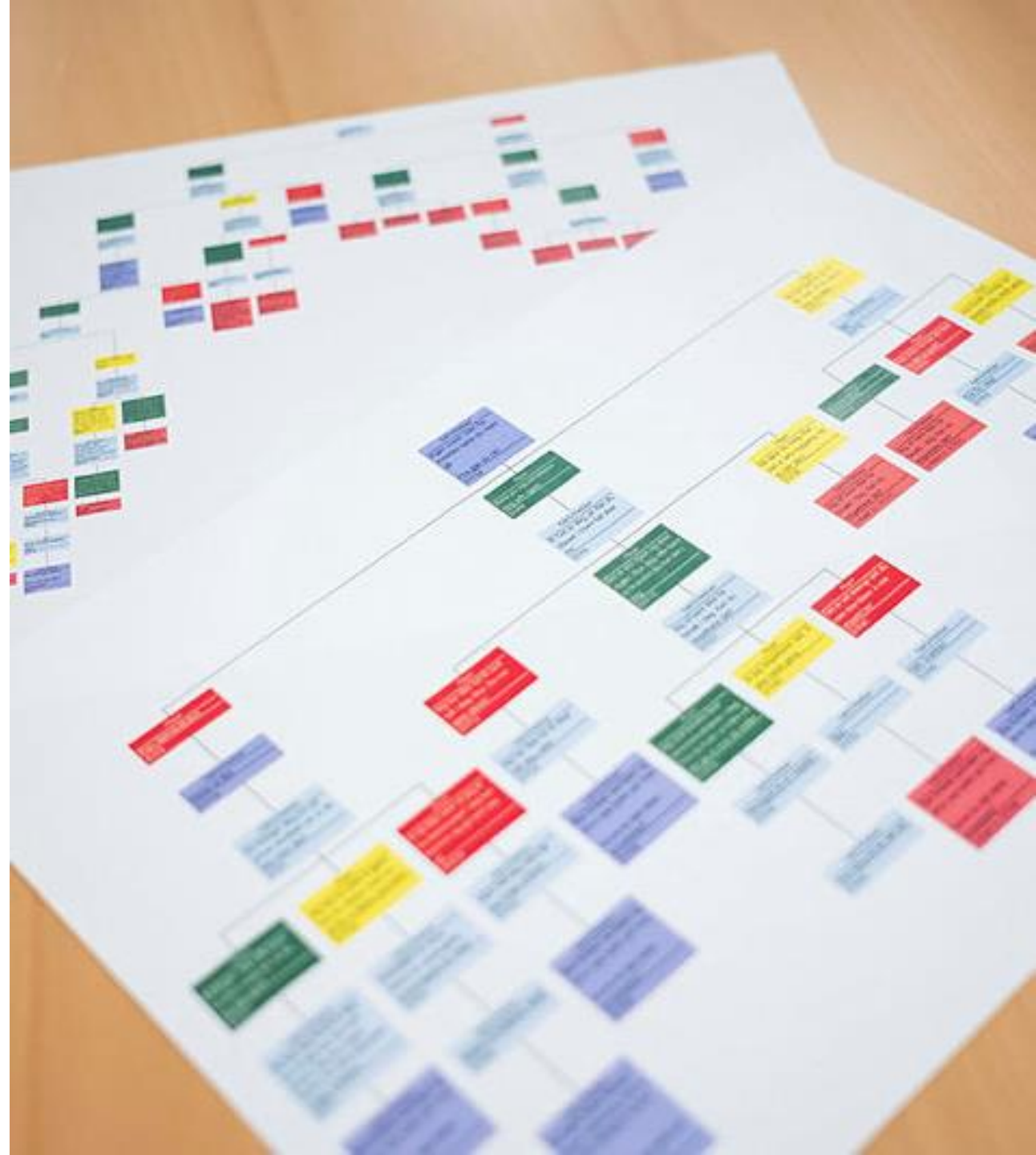

Kontradiksjon og utredningsplikt

- Hvorfor utredningsplikt?
  - Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før enkeltvedtak treffes, jfr. forvaltningsloven § 17 første ledd.
  - Er ikke beslutningsgrunnlaget godt nok, risikerer forvaltningsorganet å treffe avgjørelse som er ulovlig, uhensiktsmessig eller vilkårlig.
- Hva betyr det at saken skal være «så godt opplyst som mulig» ?
  - Opplysninger om sakens faktiske forhold
  - Opplysninger om nødvendig rettslig grunnlag og rettslige rammer for avgjørelsen
  - En plikt til å skaffe alt av faktisk og rettslig grunnlag som er nødvendig for sakens avgjørelse
  - Desto mer inngripende et tiltak/vedtak er for den enkelte, desto strengere krav stilles det til utredningen.
  - Effektivitet

Hvordan oppfylle utredningsplikten?

- Administrasjonens saksfremlegg
- Høringssvar
- Partenes skriftlige merknader
- Besiktigelse
- Befaring
- Møte med parter
- Annet?

Nærmere om besiktigelse, befaring og møte med parter

- Forvaltningsloven og plan- og bygningsloven har ikke bestemmelser om når besiktigelse eller befaring skal eller bør skje
- Behov for besiktigelse eller befaring må vurderes etter forvaltningsloven § 17 som pålegger forvaltningen å påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.
- Besiktigelse
  - Gjerne brukt om uformelle besøk på aktuell eiendom/område for å gjøre seg kjent.
  - Dersom forvaltningsorganet eller medlemmer av organer gjennomfører besiktigelse alene, er det som oftest ikke nødvendig å varsle parter og eventuelt andre involverte.
  - Nedtegne referat som inneholder tid og sted, hvem som deltar, formålet og observasjoner av betydning, jfr. SOM 2017/1346.
  - Særlig viktig dersom observasjonene er av en slik betydning at det inngår i faktumgrunnlaget for vedtak i saken – gi parter anledning til å kommentere og evt. imøtegå ved klage.

Befaring

- Forvaltningsorganet ved et eller flere medlemmer befarer eiendommen med en eller flere parter/involverte. Gjerne på initiativ fra folkevalgt eller part.
- Alle parter skal varsles etter fvl. § 16 og gis anledning til å delta.
- Det skal gjøres nedtegnelse/referat som angir tid, sted, deltakere, formål og observasjoner, partenes synspunkter. Legges ved saken.
- Hvis en besiktigelse «blir til» en befaring
  - Underrette andre parter og gi dem anledning til lignende befaring for å fremme sitt syn på stedet. Likebehandling av parter.
  - Gi andre parter anledning til å kommentere nedtegnelser fra befaringen.

Møter med parter

- Forvaltningsorganet ved et eller flere medlemmer har møte med en eller flere parter/involverte. Gjerne på initiativ fra folkevalgt eller part.
- Alle parter skal varsles etter fvl. § 16 og gis anledning til å delta.
- Det skal gjøres nedtegnelse/referat som angir tid, sted, deltakere, formål, hva som ble diskutert og partenes synspunkter.
  - Legges ved saken.

Telefonsamtaler med parter/andre involverte

- Folkevalgte blir som kjent kontaktet av mange – både parter, andre involverte og publikum.
- Det er selvfølgelig ikke noe galt i å prate med kommunens innbyggere – tilligger rollen.
- Samtalenes karakter kan imidlertid tilsi at andre parter må informeres om samtalen og samtalens innhold.
  - Gis mulighet til kontradiksjon.
- Dersom samtalen er å anse som et «partsinnlegg», bør parten oppfordres til å inngi skriftlig merknad som gjøres tilgjengelig for det folkevalgte organ, alle parter og publikum.

Hvor går egentlig grensen?

- Er du usikker på om du burde åpne for kontradiksjon?
  - Dersom du er i tvil – tilsier ofte i seg selv grunn til å gi også den andre parten mulighet for kontradiksjon
  - Overordnet rettesnor: Hva tilsier hensynet til tillit til prosessen for alle involverte?
  - Det er parten selv som bestemmer om det er behov for å kommentere forholdet, og dette tilsier at det er en lav terskel
  - Manglende kontradiksjon leder til ugyldighet dersom det foreligger en "ikke helt fjerntliggende mulighet" for at feilen har virket inn på avgjørelsen, og også dette tilsier at det er en lav terskel
  - God ide å nedtegne for ettertiden uansett